

מראי מקומות- חולין כ'

במשנה וברייתא, אבל באמורא א"א לומר כן, אלא אינהו בדוקא קאמרי.

(ה) **ההוא פליגא- כ' רש"י** דכיון דלא איפסיק

הלכתא, קיי"ל דבשל תורה הלך אחר המחמיר, ולכן צריכין לחוש דאף בשחיטת העוף יש עיקור. ותמה הרש"ש, מה איסור תורה שייך כאן, הרי ממ"נ, אם יש שחיטה לעוף מן התורה, א"כ אין דין עיקור. ואם אין שחיטה לעוף מן התורה, א"כ לכאור' משמע דכל הדין עיקור הוא מדרבנן, דתקנו כעין בהמה, וא"כ לא שייך בזה איסור תורה. וכ' דאולי כוונתו משום דלא איפסקא הלכתא אם כר' ירמי' או כרבין בר קיסי, ולרבא בר קיסי איכא למימר דאפי' אם יש שחיטה לעוף מן התורה פוסל עיקור מן התורה [דהיינו, דאולי רבא בר קיסי ס"ל דאין חילוק בין אם יש שחיטה לעוף מן התורה או לא, דממ"נ יש דין עיקור, וא"כ אם יש שחיטה לעוף מן התורה, פסול זה הוא מן התורה]. וע"ע ברעק"א דהק' דלפי חשבון הסוגיא, יצא דהברייתא שהביא רש"י דשחט את הושט ואח"כ נשמטה הגרגרת כשרה, ונשמטה הגרגרת מקודם פסולה, ע"כ ס"ל דאין שחיטה לעוף מן התורה, ומ"מ סיים הברייתא דמספק מחמירין, אלמא דס"ל דאף בשל רבנן יש להחמיר, וא"כ למה נקט רש"י דבשל תורה יש להחמיר, דמשמע דוקא בשל תורה ולא בדרבנן, ע"ש מש"כ בזה ליישב.

(ו) **אמר לך חלדה היכי דמי, וכו'- ע' בבית הלוי**

(ג', כ"ב), דכ' לפרש המח' ר' הונא ורבא לדעת רש"י בענין מהו חלדה, דר' הונא ס"ל דכל שהסכין נכנס בעומק תוך החתך, וצדדי החתך הם עולים גבוה מן הסכין, גם זה נקרא חלדה. אבל רבא חולק וס"ל דחלדה היינו כחולדה הדרה בעיקרי הבתים, דמכסיא, והכא מגליא, דהיינו דחלדה היינו רק כשהסכין מכוסה, אבל הכא, הרי אין שום דבר עולה על הסכין לכסותו, והרי הוא מגולה דרך הסדק, ולכן לא הוי חלדה.

(ז) **אמר רבא, אי קשיא לי הא קשיא לי- פרש"י,**

אי קשיא בהא מילתא דזעירי. והק' הריטב"א, הא לא הק' שום אדם כלל על זעירי, וא"כ מהו הלשון דאי קשיא לי הא קשיא לי. ולכן

(א) **לא, למעוטי שן וצפורן-** משמע דשן וצפורן מחוברת פסולין לשחיטה אבל כשרים למליקה. והק' תוס', איך שייך לומר דשן מחובר כשר למליקה, הא צריך להיות ימין, וצידד דאולי דין ימין אינו מעכב. אולם ע' ברש"ש דכ' לדקדק מדברי רש"י דכוונת הגמ' לומר דרק צפורן מחוברת כשר למליקה, וממילא משתמע דכמו דצפורן פסול בשחיטה מטעם מחובר, ה"ה דגם שן מחובר פסול.

(ב) **כגון דנקט משיפוי ראשו והגרים ואזל עד**

דמטא תתאי- כ' הרש"ש דיש להסתפק בהא דהגרים כאן, האם הביאור הוא דבשיפויי ראשו חתך קצת מהסימנין, וכמו הגרמה דשחיטה, או אפי' אם נגע בסימנין כלל עד דמטא למול העורף, מ"מ פסולה, הואיל ומול העורף עצמו ג"כ במצות מליקה כמו הסימנין, א"כ פסיל שם ג"כ בהגרמה, והניח בספק.

(ג) **דאמר ר' הונא אמר ר' אסי, הגרים שלישי**

ושחט שני שלישי פסולה- כ' הריטב"א דלכאור' אתיא סוגיין שלא אליבא דהלכתא, דהא לעיל קיי"ל דהגרים שלישי ושחט שני שלישים כשרה, דהא אי' רובא בשחיטה וגם נפקא חיותא בשחיטה, וכאן משמע דכה"ג פסולה. וכ' דכאן לא נקט דברי ר' הונא אלא לדוגמא, וכאן באמת גרע מהתם, ומה שמכשרינן התם היינו משום שאף ההגרמה הי' בצואר, אבל הכא דההגרמה הי' למעלה מן הצואר בשיפוי הראש, דברי הכל פסולה.

(ד) **והאמר ר' ירמי' אמר שמואל, כל הכשר**

בשחיטה כנגדו בעורף כשר במליקה, הא פסול פסול- הק' הרשב"א, לימא דכוונת שמואל לומר כמו דאמרי' לעיל, לאתיי ראשו, דהיינו לענין הגרים בשיפוי הראש. ותי' דהא כייל שמואל ואמר דכל הכשר כשר, ומשמע דכל הפסול פסול, אבל זה אינו לפי רבא בר קיסי, דאי' עיקור סימנין, דפסול בשחיטה וכשר במליקה, וא"כ זה אינו כשמואל. אלא דהק' דהא אין למדין מן הכללות. ותי' דהתם

עומד ומולק. וע"ע במהרש"א, דג"כ נקט דלא מתה עכשיו בחתיכת סימן א' (ע"ש לראייתו), והוא כ' דכוונת רש"י לפי הה"א דכבר חתך רוב בשר קודם שחתך הסימן א', ובזה שפיר נקטי' דמתה מיד בחתיכת הסימן א'.

פי' דכוונת רבא הי' לומר דאי קשיא לי' מידי בכולה תלמודא, הא קשיא לי. אולם ע' במהרש"א דדייק מלשון רש"י (ד"ה מליקתה) דס"ל ד"אף אנן נמי תנינא" הוי קו' ולא סיוע, דהיינו, כבר תנינן כן, ולמה צריך למיתני כן, ולפי"ז י"ל דכך אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי, דהקו' הראשונה הי' מהא דאף אנן נמי תנינא.

(ח) וכי מתה עומד ומולק- פרש"י, בשלמא אם הי' רק טריפה אי נשברה בלא מליקה, אבל הי' בה עדיין חיותא, מש"ה הוה אמרי' דמליקת סימנין הוי מליקה, ולא אכפת לן מה שהי' טריפה, דזה דרך הכשרה, ודומה לכל שחיטה, דאף דבתחלת שחיטה עושה נקב בהושט, ועי"ז נעשה טריפה, מ"מ הרי זהו אופן הכשרת שחיטה, וא"כ ודאי מהני שחיטתה, וה"ה לענין מליקה. וע' בקובץ שמועות (י"ז), דכ' להסתפק בהא דנתכשר השחיטה לאחר שנעשה טריפה, האם זה מכאן ולהבא, אבל אה"נ, קודם שגמר שחיטתה הי' טריפה, אלא דחידש התורה דע"י השחיטה נסתלק ממנה איסור טריפה, או דלמא אגלאי מלתא למפרע דמעולם לא היתה טריפה, דטריפות שעל ידה בא לידי שחיטה אינה טריפה בכלל. וכ' דנפק"מ לענין החלב שנחלב הימנה לאחר ששחט בה מייעוט סימנים קודם שגמר השחיטה, אם נחשב זה חלב של טריפה או לא.

(ט) ותיקשי לך עולת העוף דבעיא שני סימנין, וכי מתה עומד ומולק- פרש"י, הא ודאי עוף בחד סימן מתה, וא"כ למה מעכב סימן שני. והק' הרשב"א, אפי' אם ימות ע"י חתיכת סימן א', למעשה אינו מת עכשיו, ואינו נבלה לטמא, רק סופו למות ע"י חתיכת הסימן א'. וא"כ, מהו הקו' מעולת העוף דבעי' ב' סימנין, הרי חי הוא וסופו למות, וא"כ שפיר י"ל דשייך בזה מליקה. ולכן פי' הרשב"א דאין קו' הגמ' מכל חתיכת ב' סימנין, דבזה שפיר שייך מליקה, וכנ"ל, אלא קו' הגמ' הוא, דודאי אם נשברה מפרקת ורוב בשר ורוב שני סימנין, בזה ודאי מטמאה כנבלה, אולם מ"מ ס"ל לרבנן לקמן (כא). דצריך למלוק כל השני סימנין, להיות הראש בעצמו והגוף בעצמו, ולכן בזה שפיר הק' הגמ' וכי מתה